

GLASNIK

AVSTR. KRŠČ. TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE

Št. 2.

V Ljubljani, dne 11. januarja 1918.

Leto XI.

† Mici Rojc.

V Selcih na Gorenjskem je umrla vpo-kojena prevzemalka Mici Rojec v starosti 47 let. Delala je v ljubljanski tobačni tvor-nici 32 let, na to je bila vpojojena.

Mici Rojec je spadala med tiste tihe naše delavke, ki ne govore veliko, a zato pa timveč delajo in se z vso dušo in s srcem oklenejo delavske organizacije. Zнала si je pridobiti med delavkami pri-ljubljenost in delavstvo ji je zaupalo, jo vo-lilo v odbor »Podpornega društva«; krajne skupine »Avstrijske tobačne delavske zveze, skupina Ljubljana«; bila je tudi čla-nica načelstva Jugoslovanske Stokovne zveze; pred leti je bila tudi odbornica Ab-stinenta. Posebno rada je poleg stanovskih svojih dolžnosti tudi stregla bolnikom. Ko je umrl prvi blaginik Podpornega društva tov. Ogrič, ji je delavstvo poverilo veleva-žen posel glavne blaginice; to mesto je izpolnjevala še tudi potem, ko je bila upokojena, dokler jo ni Bog obiskal s hudo boleznijo, ki je navdušeni sodelavki za naša delavska prava prekinil delo v naši organizaciji.

Naš list je rajnici dolžan posebno za-hvalo. Ko se je ustanovil, je pomagala več let pri ekspediciji za Bog lonaj; vodila je pa takorekoč do zadnjega kolportaža na-šega lista med svojimi sodelavkami in so-delavci.

Pridne, neumorne sodelavke v naši organizaciji vsi, ki smo jo poznali in cenili njene vrline, ne bomo nikdar pozabili; po-zabili ne bomo zaslug, ki si jih je pridobila za delavsko reč.

Priporočamo jo v molitev.

Domači novičar.

»Naša Moč« je v prvi vrsti namenje-na, da zastopa delavske koristi. Poučavati mora pa tudi delavstvo o rečeh splošne važnosti. Ne more in ne sme prezreti važ-

nih pojavov zadnjih časov še posebno ne v naši jugoslovanski domovini.

Pri nas med Slovenci se je po majniški deklaraciji vse prenovilo, oživilo, okre-pilo. Ljudska zahteva je postala, da se združijo Jugoslovani v samoupravno dr-žavno telo pod geslom Habsburžanov. Ta zahteva je postala silovit val. Uresničila se bo, ker se mora.

V sedanjih zgodovinskih časih so se slovenske stranke zelo približale ena dru-gi, posebno kar tiče postopanja v držav-nem zboru. V Jugoslovanskem klubu na-stopajo poslanci v državnem zboru složno in skupno. Možato osredotočuje Jugoslo-vanski klub vso pozornost na to, da se uveljavi naša država. Vplivu Jugoslov-ankega kluba ni moglo in ni škodovalo, ker sta ga dr. Šusteršič in Jaklič zapustila. Složno sodelovanje poslancev raznih sve-tovnih in gospodarskih nazorov v držav-nem zboru je povzročilo, da je dvignil v »Slovenskem Narodu« dr. V. K. svoj glas, naj bi se Slovenci v boju za enotni cilj tu-di enotno politično organizirali. »Sloven-ski Narod«, glasilo narodne napredne stranke na Kranjskem; dr. V. K. je štajer-ski Slovenec, je v soboto 5. januarja 1917 odgovoril na predlog in je odkrito pove-dal, da se mora poizkus, trajno zločiti medsebojni boj, izjaloviti. Pristavil je: »Ne-kaj drugega pa je seveda zahteva, da mo-ramo zaenkrat zapostaviti vse, kar nas loči ter z združenimi močmi stremiti za prvim svojim ciljem, za uresničenje de-klaracije. Edini moramo biti v tem, da smo brez razlike trdna opora našemu Jugoslo-vanskemu klubu. Pristavil je še: »Prepri-čani smo, da se da ta enotnost najbolje do-seči, ako na eni strani pošteno izpovemo, kaj nas sicer loči, na drugi strani pa rav-no tako pošteno in v medsebojnem spo-štovanju iščemo oblike, ki nam omogoči smotreno, trajno, skupno delovanje za ve-liko stranko. V organizatoričnem oziru je pa opozarjal na enotno organizacijo V. L. S. in socialne demokracije; priporočal je naprednemu Slovenstvu, naj se organiza-torično razcepljene narodne napredne po-litične organizacije skupno organizirajo.

Pričakovati moramo, da se bo narod-na napredna stranka organizirala po zgle-du Vseslovenske Ljudske Stranke. Ta reč nas le v toliko zanima, ker nam dokazuje, kako nujno potrebno da je bilo, zopet vzbuditi v življenje organizacijo Vseslo-venske Ljudske Stranke, katero je bil dr.

Šusteršič zaspaval, ker mož ni umeval dol-žnosti, ki mu jih je bilo ljudstvo naše misli poverilo, ko je sprejel čast načelnika Vse-slovenske Ljudske Stranke. Velika napaka dr. Šusteršičeva je bila ta, ker je smatral sebe v prvi vrsti Kranjcem, šele v drugi vrsti Slovincem, v tretji Starčevičancem; pravijo, da drži zdaj s hrvaško stranko prava. Glavno je, da smo Vseslovensko Ljudsko Stranko zopet oživili; mari nam pa mora biti, da zopet ne zaleze dr. Šu-steršič s svojimi zdaj že popolnoma zasta-relimi nazori med narod. Poizkuša in poiz-kušal bo, da bi se držal. Zdaj ljudje, ki drže z njim, izdajajo tednik »Resnica«. Ta list se z vso besnostjo zaletava v načelni-ka Slovenske Ljudske Stranke prelata An-dreja Kalana, ki je dr. Šusteršiču leta in leta zvesto služil, a ko je izprevidel, da dr. Šusteršič ni več mogoč, je nastopil možato in odločno proti njemu prešinjen resnice, da mora slediti razsulo tistemu politične-mu poslopju Slovencev, kateremu je bil on zgradil z »Domoljubom« temelj; na ta temelj so potem zidali drugi, a prelat Ka-lan je ostal delujoč v prvi vrsti na karita-tivnem polju in ravno zato v trajnem sti-ku z ljudstvom. Prešel je v opozicijo proti bivšemu načelniku S. L. S., ker ni dr. Šu-steršič umeval, da mora načelnik take stranke, kakoršna je S. L. S., upoštevati vse struje, ki morajo biti v vsaki ljudski stranki, da se more stranka držati. V S. L. S. je obstajala proti načelniku S. L. S. ve-dno opozicija; le radi discipline se napake v stranki niso javno kritikovale, ker se je skrbno gledalo na to, da ne pride kaj v javnost, kar bi znali »nasprotniki« izrabiti. To ni bilo prav. V ljudskih strankah se mora nuditi vsakemu somišljeniku prilika, da v dostojni obliki pove javno, kar se mu ne zdi prav. Kar se javno pove, se more in mora tudi javno razpravljati. Razprava pojasni in izbistri pojme in ustvari gotovo dobro. Če se pa ventil kritiki zapre, se par mora napeti in — kotel poč!...

Zdaj govori ljudstvo. Šentjanževemu shodu zaunikov kranjske S. L. S. in V. L. S. slede zdaj shodi poslancev po deželi. Pričela sta jih poslanca Gostinčar in dr. Lovro Pogačnik z Vrhniko, Trnovem, Tr-žičem in s Križami pri Tržiču.

Ljubljanski pristaši S. L. S. smo po-nosni, ker smo prvi na shodu zaunikov S. L. S. zborovali že pred šentjanževem pod predsedstvom prelata Kalana v Ljub-ljani. V shod ljubljanskih zaunikov S. L.

Izhaja vsak petek

Uredništvo:

Kopitarjeva ulica 8

Naročnina znaša:

celoletna . . K 4.-

pololetna . . K 2.-

četrtletna . . K 1.-

Posamezna številka
stane 10 vin.

S. se je »Resnica« seveda tudi obregnila. Prostor »Abstinenta« v Ljubljani. »Unionu« so bili polni; tudi v veži so stali zaupniki in poslušali govore. Zbor ljubljanskega zapuštstva S. L. S. je zboroval v bivših prostorih S. K. S. Z. V prostorih, kjer je bil dr. Krek takorekoč vsakdanji gost, kadar je bival v Ljubljani. Sklicateljstvo je bilo z udeležbo popolnoma zadovoljno; marsikaterega res ni bilo zraven, ki je bil vedno sicer zraven; pod rušo je počival dr. Krek; o, koliko naših mož in fantov je na fronti; v etapi, v bolnišnicah, v vojnem ujetništvu; koliko jih počiva pod rušo, kdo ve...

× × ×

Iz splošnih narodnih koristi bi bilo zelo potrebno, da se kmalu ustanovi narodni svet.

Glasnik.

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Avstrijska krščanska tobačna delavska zveza nujno priporoča in prosi svoje člane, naj pristopijo v 40 vinarski prispevni razred.

Avstrijska krščanska strokovna društva leta 1916.

Osrednja komisija avstrijskih krščanskih strokovnih društev je izdala sledeče poročilo.

Tudi v tretjem letu vojske je bil strokovni pokret oviran. Težave, ki so nastale vsled vpoklicev moških članov pod orožje in k vojnim dajatvam, še vedno obstojajo in se niso čisto nič omilile. Agitiralo se ni toliko, ker so glavni činitelji organizacij večinoma v vojni službi. Poročilo se je tudi zato zapoznalo.

Osrednji komisiji avstrijskih strokovnih društev priklopljene organizacije so štejele 31. decembra 1916 13.785 članov: + 119 v primeri z letom 1916. V prvi polovici leta je število članov padalo, a v drugi polovici se je zopet dvignilo. Število orga-

niziranih delavk je nazadovalo. Našteli smo:

	1916	1915	
moški	7289	7075	= + 214
ženske	6496	6581	= + 85

Pripomniti se mora, da pokret ni zadovoljiv. Več vodstev organizacij niti v tretjem letu vojske ni zapopadlo, da vojska ni pripetljaj, marveč da temeljito izpreminja gospodarsko življenje. Vara se tisti, ki sodi, da bodo popravili člani, ko se bodo z vojske vrnili, to kar so vodstva zagrešila.

Denarno poslovanje krščanskih strokovnih društev se je redno razvijalo po tej le sliki:

	Leta 1916	1915 v primeri z 1916	
Pristopnine . . .	815.50	1.158.60	— 343.10
Prispevki . . .	188.077.61	181.865.95	+ 6.211.67
Drugi dohodki . .	23.529.73	49.193.86	— 25.654.13
Saldo leta 1915	288.507.20		
Vsota	500.930.04	493.384.63	

Izdalo se je:

1. Na podporah:

	K r o n		
Brezpos. podpore .	8.530.55	10.797.72	— 2.267.17
Popotne podpore .	326.16	1.634.87	— 1.308.71
Pravno vodstvo . .	3.288.37	4.222.49	— 934.12
Bolniške podpore .	55.546.82	52.129.65	+ 3.417.17
Izredne podpore . .	22.037.93	12.767.46	+ 9.270.47
Vsota	89.729.83	82.552.19	+ 7.177.64

2. Prosveta:

	Leta	1915	torej manj
K 20.519.51		K 33.828.41	K 7.308.90

3. Drugi izdatki:

	Leta 1916	1915 proti 1916	
	K r o n		
Deleži krajnih skupin	13.423.31	12.134.96	+ 1.328.25
Agitacija	8.641.87	12.424.39	— 3.782.52
Osebn. uprava	26.898.85	35.836.14	— 8.937.29
Stvarna uprava	25.814.51	28.101.34	— 2.286.88
Vsota	K 74.818.44	88.496.83	— 13.678.39

Skupni izdatki so znašali:

Leta 1916	191.067.88
Leta 1915	204.877.43

znižali so se za 13.809.55

Stanje premoženja:

V glavnih blagajnah	309.862.26	288.507.20	+ 21.355.06
Premoženje			
krajnih skupin	29.910.46	23.163.29	+ 6.747.17
Inventar	9.126.86	12.809.26	— 3.682.37
Skupno premož.	348.899.61	324.479.75	+ 24.419.86

Na posamezne člane je odpadel prispevek 13.64: manj kakor leta 1915. in 1914. in več, kakor leta 1913. Prispevki so se plačevali točnejše.

Podpor so izdali l. 1916. v primeri z letom 1915. veliko več. Padel je znesek brezposelnih podpor, narastle so pa bolniške podpore, še bolj pa izredne podpore, na katerih se je izdalo 9200 kron več, kot leta 1915.

Na osebo je odpadlo:

	1916	1915
za podpore (brez štrajkov) 6.51 =	46.6%	40.3%
„ izobrazbo 1.92 =	13.8%	16.5%
„ centr. in lokalno upravo 5.43 =	39.6%	43.2%

Upravni stroški so se zelo skrcili, posebno na osebnih prejemkih; na to postavko je leta 1914. 39.729 kron, leta 1916. pa le 26.898 kron, torej 12.831 kron: 33 odstotkov manj. Kakor nas ta okolnost veseli, le kaže, kako malo sil da je bilo organizacijam na razpolago, kar je seveda na število članov neugodno vplivalo.

Premoženje v glavnih in krajnih blagajnah se je zvišalo za nad 2800 kron; a podpore se ne morejo zato zvišati. Stala bo leta 1917. agitacija, strokovna glasila, ki jim tudi draginja ne prizanaša. Brezposelnosti ne bo mogoče pregnati; podpore bodo večje. Krščanska strokovna društva se morajo na vse možnosti pripraviti.

Kljub neugodnim razmeram se je v strokovnem oziru živo delovalo. Posebno pozorno so se zasledovale draginjske doklade. Organizacije državnih in mestnih uslužbencev in delavcev so tudi, ko je parlament počival, uspešno delovale. Izborno se je obnesla organizacija krščanskih železničarjev.

Vedno bolj se bliža doba, ko se bodo morale strokovne organizacije kosati z med vojsko denarno okrepljenimi podjet-

H. Conscience:

Revni plemenitaš.

Oče in hči sta sedla in vklonila glavo in molila. Še sta molila, ko sta slišala na stopnicah glasove.

Lenora se je pričela tresti. Molitev je bila motena. Odprtih oče je strmela Lenora proti vratom; nekaj je poslušala, kar se ji je zdelo nemogoče; kar jo je prestrašilo in presenetilo.

Oče se je čudil nad neumljivim razburjenjem hčerke; pogledal jo je, kakor da jo hoče vprašati, zakaj da se razburja, a Lenora mu je namignila, naj molči.

Novi glasovi so se čuli. Lenora je izpoznala tu glas. Glasno je zakričala in skočila proti vratom, jih zaklenila in jih tiščala z rokami in z ramama.

»Lenora, za Boga svetega, čemu se bojiš?« je zaklical oče.

»Gustav, Gustav!« je deklica klicala. »Prišel je! Tu je! O proč, proč z vsem, kar ne nahaja na mizi! On ne sme najine revščine videti.«

Ograz gospoda pl. Vlierbekeja se je omračil. Ponosno je dvignil glavo. Strogo je gledal. Nemo je stopil k svoji hčeri in jo odpeljal od vrat. Lenora je zbežala v kot; osramočena je klonila glavo.

Vrata so se odprla. V sobo je planil mlad mož; veselo je zakričal. Razprostrti rok je hitel k deklici, ki se je tresla; mrmral je nerazumljive besede, le Leonora se je slišalo... Brez dvoma, v slepi svoji radosti bi bil Lenoro pritisnil na prsi, a očetova roka in njegov strogi pogled ga je zadržal.

Obstal je; presenečen gledal po sobi okoli in začuden zagledal revno kosilo in slabo obleko starca in njegove hčere. Žalosten je postal in rekel:

»Moj Bog, taka je bila Vajina usoda!«

Žalostnim mislim se ni dolgo udajal. Hitel je zopet k Lenori, s silo se je polastil njenih rok, ki jih je krčevito stiskal.

»O Lenora, izvoljenka mojega srca, pogledj me, da vem, če je tvoje srce ohranilo sladki spomin najine ljubezni«

Devica je odgovorila s pogledom, ki mu je dokazal njeno čisto, ljubečo dušo.

»O kako sem srečen!« je zaklical Gustav navdušen. »Še vedno si moja ljuba, draga Lenora! Hvala ti, o Bog! Ni sile na zemlji, ki bi me od moje neveste zadržala! O, Lenora, pohiti v moje naročje, sprejmi zaročni poljub!«

Razprostrl je roki, da bi jo bil na svoje razbujene prsi pritisnil. Lenora se je tresla, prestrašila se je in srečna je bila; zardela je strmela na tla, kakor da se pripravlja sprejeti njegov slovesni poljub. Predno se je dekle udalo svojemu srcu, je ke stal gospod pl. Vlierbeke pri njem, ga trdno prijel za roko in zadržal. Ginjeni oče je na to resno rekel:

»Gospod Denecker, svojo radost pomirite! Res, zelo nas veseli, da Vas zopet vidimo, a Vam in nam ni dovoljeno, da pozabimo, kar smo... Spoustujte našo revščino.«

»Kaj pravite!« je zaklical Gustav. »Kaj ste! Moj prijatelj, moj oče ste! Lenora je moja nevesta!... Zakaj me

niki in njih organizacijami. Ustanavljajo rumena strokovna društva izrabljajoč pomanjkanje živil; brezposelnost, ki se bo po vojski pojavila, naj njih obstoj zagotovi.

Državna socialna politika ni v letu 1916. nič drugega storila, kakor da je izpremenila državni zakonik. Krščanska strokovna društva so pač storila mnogo upravičenih zahtev; nekaj se jih tudi leta 1917. izpolnilo. Na potu delavske vodstvene postavodaje se je med vojsko zelo grešilo. Če zdaj to popravljajo, gre krščanskim strokovnim društvom tudi zasluga na tem.

Krščanska strokovna društva čaka velika zadača: izpopolniti morajo na znotraj in na zunaj svojo organizacijo. Naj pride karkoli, organizacija mora biti pripravljena finančno in s številom članov.

Nove draginjske doklade državnim delavcem so določili sledeče:

1. razred na teden K	16.80
2. " " " "	21.30
3. " " " "	25.65
4. " " " "	30.30
5. " " " "	34.80

V četrtem vojnem letu.

Narodi trpe vsled vojske: denar je slab, pomanjkanje vlada, cene so strašno visoke. V številkah se ne more izraziti, kaj da vojska narodom koristi. V političnem in v gospodarskem knjigovodstvu se pa mora vpisati na račun izgube vsako leto nekaj tisoč milijonov. Mogoče, da se sklene mir z Rusijo, s tisto Rusijo, s katero se je nahajala Avstrija v nasprotju 70 let. Krim, San Stefano, Bosna, balkanska zveza in Skader; s tem meni so združeni spomini na nevarnost vojske. Načelo, da se sklene mir brez vojnih odškodnin, nas prisili, da bomo z delom desetih let komaj, komaj poravnali, kar je nesrečna vojska skrivila. Pač: obogateli, nezmerno so obogateli posamezniki, porodila so se neizmerna premoženja, a splošno blagosta-

nje je trpelo. Vsak vinar se bo moral iznova pridobiti, ker tiste vojne odškodnine, o kateri so sanjali mažarski ministri ne bo.

Kdaj se sklene mir, ne vemo. Stoji pa, da starejši ljudje ne dožive več takih časov. Trdo, hudo bo živeti še mnogo let. Država bo morala pokriti vsako leto štiri tisoč milijonov; na vsakega bo odpadlo povprečno 140 kron, do 700 kron odpade na leto na eno rodbino srednjih stanov. Svet bo prisiljen, da se bo zatajeval. Krepka volja, resnost, podjetnost se morajo zelo pomnožiti, ko zasijejo solnčni žarki miru na našo ravan. Pred vsem se bo moralo gledati na to, da se cene v Avstriji znižajo; če se to ne zgodi, bo v Avstriji življenje najdražje.

Po vojski, kakor rečeno, življenje ne bo lahko. Pri vsakem najmanjšem grizljaju bo sedel z nami pri mizi ali kjerkoli gospod davčni vijak v tej ali oni podobi.

Ker vojne odškodnine ne bo, se bomo morali sami pomagati. Le delo more zopet nadomestiti milijarde, ki jih je požrla vojska.

Pohvala Jugoslovanskemu klubu.

Dr. Šusteršičeva »Resnica« se vedno zaganja in napada in natolcuje in opravlja in obrekuje naš delavni Jugoslovanski klub. Kako pa sodijo Nemci? V najzagrizenjšem velenemškem glasilu, glasilu verskih odpadnikov in »Proč od Rimovcev« smo čitali v soboto dne 5. t. m. med drugim: Dejstvo, kako da snubijo četico slovenskih in hrvaških poslancev, nam kaže, kako ta mala napadalna četa s svojim enotnim programom in s svojo deloljubnostjo, katere ji ni moč odrekati, se bolj uveljavlja kakor razne nemške skupine s svojo nesmotrenostjo in ker jim manjka odločnosti v narodnih vprašanjih.

Porota zopet zboruje.

Porotne dvorane so bile zaprte tri in pol leta. Šusteršičev prijatelj grof Stürgkh jih je bil zaprl. Mož ni bil prijazen sodelovanju ljudstva v postavodaji, zato je zaprl tudi porotne dvorane. Sovražniki ljudske misli so zavračevali poroto, kolikor časa so le mogli, dasi je ljudska zbornica odločno zahtevala, naj se porotna dvorana zopet odpre. Koliko časa je trajalo, da so sestavili sezname porotnikov, a če vlada dobra volja, gre vse: tudi porota. Čez tri leta in pol so se 2. januarja 1917 zopet odprla vrata porotnikom, sodnikom in ljudstvu. Na Dunaju so pričeli. Nabralo se je toliko slučajev, da bosta pri dunajskem deželnem sodišču poslovala dva sodna porotna zbora. Dvorana ni bila zakurjena: znak vojne. Predno se je pričelo zasedanje, je senator predsednik dr. Feigl govoril porotnikom: Več kakor tri leta so pretekla, odkar sem tu zadnjič gospode porotnike pozdravil. Ovire, ki so zabranjevale poroto, so splošno znane. Težavno je bilo v vojnem času sploh sestaviti porotno klop. Upoštevati so se morale gospodarske razmere porotnikov; veliki del pred njimi služi pri vojaki. Javni zastopi so pa zahtevali, naj se porota zopet uvede v pravice, do katerih je upravičena. Porote je Stürgkh ustavil 3. avgusta 1914.

Rusija razpada.

Z velikansko močjo je šla Rusija na vojsko, a sreče ni imela. Potem, ko je padel car in je zmagala revolucija, je mogočna država začela razpadati. Danes obstojajo pravzaprav že tri države: Rusija, Ukrajina in Finska; vse tri so republike in vse tri so pripoznale tako osrednje velesile, kakor tudi sporazum V koliko bosta ostali republikli Finska in Ukrajina v zvezi z Rusijo, se še ne more znati. Samostojna postane tudi kongresna Poljska. Sploh pa divja v Rusiji še vedno državljanska vojska v obliki socialne revolucije.

tako očitajoče gledate! Moja glava se meša... ne vem, kaj da delam!»

Zopet je prijel Lenoro za roko, potegnil jo je k očetu in je razburjen govoril:

»Poslušajte... Stric je umrl v Italiji. Podedoval sem ga. Na smrtni postelji mi je zapovedal, naj poročim Lenoro. Vse sem storil, da Vaju zopet dobim. Daleč od moje ljubljene prijateljice sem živel in trpel; zdaj sem jo zopet našel! Prihajam, a zahtevam plačilo mojemu trpljenju, da ji posvetim svoje bogastvo, srce življenje, v povračilo prosim srečo, da smem povesti Lenoro k altarju! O, oče, dovolite mi to največjo srečo! Pridite; Grinzelovo Vaju pričakuje; Vama sem ga zopet kupil. Vse je zopet tam: slike Vaših prednikov krase sobane. Pridite! Osrečim Vaše stare dni, o, tako osrečim! Ljubiti hočem Vašo Lenoro...!»

»Ha!« je zaklical Gustav strastno, »ni reči na zemlji, ki bi mi Lenoro zopet iztrgala, niti moč njenega očeta ne! Bog mi jo je podelil!»

Pokleknil je pred gospoda Vlierbekeja, dvignil roki in zaklical:

»Odpustite! Ne, ne; smrtnega udarca mi ne boste zadali. Oče, oče, za Boga, blagoslovite me! Vaša mrzkost me ubije!»

Gospod pl. Vlierbeke je pozabil na mladeniča. Dvignil je oči proti nebu, kakor da se Bogu zahvaljuje. Končno je izpregovoril, zatopljen v solze:

»Margareta, Margareta, zgoraj v nebesih se raduj — moja obljuba je izpolnjena; tvoje dete postane na zemlji srečno.»

Gustav in Lenora sta se tresla v nadi, pogledala sta mu v roko, dvignil je mladeža moža, ga ginjen poljubil rekoč:

»Gustav, ljubi moj sin; Bog blagoslovi vajino ljubezen. Osreči moje dete — tvoje je!»

»Gustav, ljubi moj Gustav!« je zaklical dekle, ko se je istočasno oklenilo očeta in ženina.

Prvič sta se v ljubezni na očetovih prsih poljubila; starec je močil glavi svojih presrečnih otrok s solzami.

Zdaj, ljubi moj bralec, ti pa moram pripoznati, da sem ti prikrl lego in celo pravo ime starega gradu gospoda pl. Vlierbeke iz zelo važnih razlogov. Nikdar zato

ne boš uganil, kje da biva Gustav s svojo izvrstno ženo.

Kar tiče mene, poznam natančno gospoda in gospo Daneckerjevo. Z njunimi ljubkimi otročiči in z njih dedom, gospodom pl. Vlierbekejem, sem se celo večkrat izprehajal.

Pred očmi mu je še vedno očarujoča podoba njunine domače hiše, tihega miru in medsebojne ljubezni, ki sem jo smel včasih tam občudovati, kako je stari plemič svoja vnuka, ko sta se veselo igrala, kaj zabaval, kako mu je plezala mala Adelinca na kolena, ga božala po licah, kako je živahno Izidor mu divje jezdaril na kolenih; zraven sta pa stala gospod Danecker in njegova žena in z notranjem veseljem gledala, kako da je srečen ded med otroci, ki so se igrali...

Ne izdam ti, kdo mi je bil to povest pripovedoval, dovolj, da veš, vse osebe z vlogami v tej povesti poznam ne enkrat, marveč večkrat sem jedel za mizo najemnika Jana, žena njegova in dekla Katarina zelo radi čebljati, v prvi vrsti pa o svojih dobrotnikih.

(Konec.)

Med brati in sestrami.

Velenje. Tukajšnje slovensko delavstvo ces. kr. premogokopa v Šaleški dolini se soglasno pridružuje izjavam vseh slovenskih strank za državnoopravno deklaracijo z dne 30. maja leta 1917. Izreka zahvalo prevzvišenemu knezoškofu dr. Antonu Bonaventuri Jegliču za tako odločni nastop ter vsem voditeljem slovenskega naroda, kateri so se izjavili podpirati majniško deklaracijo v prosep in srečno bodočnost Jugoslavije. Izraža Jugoslovanskemu klubu iskreno sožalje nad prerano izgubo buditelja jugoslovanske misli dr. Janeza Ev. Kreka. Delavstvo izreka tudi najsrčnejšo zahvalo papežu Benediktu XV. in cesarju Karolu I. za neumorno prizadevanje, da bi med razdvojenimi narodi zopet zavladal vroče zaželeni mir. Jugoslovanskemu klubu pa kliče delavstvo: Neustrašeno, brezobzirno za narodne pravice naprej do končnega cilja z zavestjo, da stoji za Vami res pravi slovenski narod kot en mož!

Dr. Šusteršiču, kot ubežnemu kralju iz Jugoslovanskega kluba v najizrazitejšem momentu, pa kliče delavstvo: Vi niste Slovenec, in vsak, ki z Vami čuti, tudi ne! Kajti Vi, kakor se je izjavil prevzvišeni knezoškof, opravljate krivo delo med slovenskim narodom. Nehajte torej se tem delom v slovenski javnosti, kajti narod Vam ne zaupa več! Končno pa kličemo: Slava Jugoslovanskemu klubu in njegovemu načelniku dr. Korošču, ki mu sledimo vsi! Za ces. kr. slovensko delavstvo v Velenju; Šaleška dolina: Vekoslav Zajc.

Velenje. Tukajšnji ces. kr. slovenski delavci v premogokopu so pred kratkim časom vložili po svojem tovarišu Vekoslavu Zajcu več zelo važnih prošenj na svojega občespoštovanega poslanca g. dr. Karola Verstovška v državni zbor, ki smo nato na uspešno posredovanje g. državnega poslanca dosegli krasne uspehe. — Visokospoštovani gospod državni poslanec dr. Karel Verstovšek je izposloval, da dobijo v kratkem času velenjski rudarji več moke in tudi druge poljske pridelke. Dobijo tudi obleko in obutev. — Spomladi pa se začne graditi delavska kopelj, ki je neobhodno potrebna za delavsko zdravje. Delavstvo se iskreno zahvaljuje g. poslancu za njegovo požrtvovalno delo, ki je dosegel nad vse lepše uspehe in mu je izreklo neomajeno zaupanje! Poslala se mu je tudi izjava za Jugoslovansko deklaracijo ter v posebnem pismu izreklo javno in globoko zahvalo, podpisano čez 500 delavcev. Mnogim delavcem je izposloval tudi zaostalo vojno doklado.

Bog živi našega visokospoštovanega g. poslanca dr. Karla Verstovška še na mnoga leta! — Za ces. kr. slovensko delavstvo v Velenju: Vekoslav Zajc.

Zlato leto bogatašev.

Adolf Hilferding je opisal razvoj kapitalizma. Pravi, da tvori akcijska družba stopinjo, da se razvije finančni kapital do viška, ker bo monopolizirala industrijo. Akcijske družbe so med vojsko zelo hitro monopolizirale razne industrije. Izprememba gospodarstva mirnih časov z ozirom na položaj, ki ga je ustvarila vojska,

je izpopolnila tehniko. Ker je bila izločena od strani inozemstva vsaka konkurenca, ker se je okolišče za razpečevanje blaga omejilo in ker je bila vsaka izguba izključena, produkcija ni računala več s tistimi težavami, s katerimi bi bila sicer morala. Naravna prikazen je, ker se je kapitalizem že v prvih letih vojske močno okreplil; liki gobe so se ustanavljale s pomočjo bank in finančnih zavodov nove akcijske družbe; stare so pa zvišavale svojo moč, ker so množile akcijske glavnice in prisilile pod svojo oblast prej samostojne obrate.

Leta 1917 je ta reč zopet zelo napredovala. Novih akcijskih družb so ustanovili 22 z glavnico 62 milijonov kron; predlanskim so ustanovili le 9 novih akcijskih družb z glavnico 17 in pol milijona kron. Ustanovno glavnico je sklenilo leta 1917 zvišati 78 avstrijskih akcijskih družb; 269 milijonov kron so temu namenili in namero tudi večinoma izvedli. Na bančne zavode je odpadlo 163 milijonov, na industrijske družbe 106 milijonov. Listi denarnih mogotcev napovedujejo že zdaj, da so leta 1917 manj zaslužili, kakor leta 1916, ker vplivajo na dividende višji stroški za material in višje plače; seveda ne povejo, ali pa povejo prikrito sramežljivo, da so v prvih letih vojske z vso silo delali in stroje izrabili. Sicer so pa tudi lani toliko zaslužili, da nimajo nikakega povoda se pritoževati.

Najugodnejše gre seveda bankam in velikim finančnim zavodom. Lani so že njih bilance izkazovale tako velike dobičke, kakršnih v mirnih časih niso nikdar dosegli; a z lanskim letom bodo zelo prekosili vse dosedanje dobičke. Prebivalstvo je lani stradalo, se borilo z revščino in z bedo; vojna industrija je pa žela velikanske dobičke. Velikanske cene, ki so jih dosegle nekatere reči, so bankam prinesle ogromne dobičke. Kapital se pa zato že tudi pripravlja za bodoče gospodarstvo v mirnih časih. Banke so pričele množiti svoje glavnice že lani. Bodenkreditanstalt je izdala 40.400 novih akciij; na 273 milijonov kron pomnoži svojo glavnico, Länderbank namerava zvišati svoj kapital od 130 na 150 milijonov kron. Veliko ogrskih bank je že tudi zvišalo svoje glavnice. Na Dunaju in v Budimpešti bodo banke za 500 milijonov kron zvišale svoje glavnice.

Banke računajo že zdaj z razmerami, ki bodo po vojski nastale. Med vojsko se denar ni posojeval, stroji v tvornicah in na železnicah so že popolnoma izrabljeni; poprave in nove nabave bodo stale ogromne vsote. Organizirani kapital sega že zdaj v gospodarstvo najrevnejšega delavca, najrevnejšega bajtarja na kmetih.

Delavstvu nastajajo nove naloge. Težko, zelo težko se bo borilo z okrepljenim kapitalom. V prvi vrsti se bo moral delavec z vso silo okleniti svojih strokovnih organizacij. Gospodarska borba se v bodoče ne bo bila z enakimi silami. Že pred vojsko je bil boj s karteli strašan, še hujši bo po vojski.

Okno v svet.

Mestne gospe popravljajo perilo na kmetih. Češki list »Den« poroča: Pred tednom dni sta prišli v vas, ki leži ne daleč

od Moravskih Orlic, dve odlični nemški dami, ženi višjih železniških uradnikov. Hodili sta od hiše do hiše, da bi kupili troho živil, ali zama, ker nista imeli nobene izmenjave, kakor sladkorja, petroleja itd. Po brezuspešnem stikanju in iskanju sta priromali do poslednje hiše v vasi. Kmetica je pripomnila, da jima rada proda masla, če ji popravita in zašijeta stare srajce! Gospe, v kojih hišah se ni staro perilo nikoli popravljalo in šivalo, nikar še, da bi sami kaj pozašili, sta izprva premišljevali, potem pa sedli za mizo in kmalu je bilo nekaj raztrganih srajc zašitih, za kar je dobila vsaka pol kilograma masla.

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Mihael Možker. — Tisk Kat. Tiskarne.

»Jugoslovanska Strokovna zveza« žaluje. Umrla je njena odbornica

Mici Rojc

v Selcih na Gorenjskem.

Priporočamo jo v molitev!

Ustanov. l. 1893.

Ustanov. l. 1893.

UZAJEMNO PODPORNNO DRUŠTVO U LJUBLJANI
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenskih polic, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznambi na službene prejeme.

Vračajo se posojila v 7½, 15 ali 22½ letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi branilne vloge in jih obrestuje po 4½%.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848,40 kron. Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Solskem drevoredu
kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti št. 30.

Kdor pristopi kot član h »Gospodarski zvezi«, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.